

In de schemer

En la penumbra

Juan Benet Goitia

Er zijn niet veel schrijvers die na hun overlijden met een stuwmeer geëerd worden. Juan Benet was dan ook niet alleen schrijver, maar tevens waterbouwkundige. Onder meer ontwierp hij de dam voor een groot stuwmeer in de rivier de Porma (provincie León), dat in 1968 in gebruik werd genomen. Vegamián, het geboortedorp van de schrijver Julio Llamazares, was een van de dorpen die onder water verdwenen. In 1994 kreeg het stuwmeer officieel de naam *Embalse Juan Benet*.

Juan Benet werd in 1927 geboren in Madrid. Aan het begin van de Burgeroorlog werd zijn vader door anarchisten gefusilleerd, waarna het gezin tot 1939 de wijk nam naar San Sebastián. Terug in Madrid studeerde Juan later met enthousiasme weg- en waterbouwkunde, maar daarnaast was hij gecharmeerd van de literaire bijeenkomsten in Café Gijón. Vooral het lezen van boeken van William Faulkner inspireerde hem tot zijn latere schrijverschap.

In 1953 werkte Juan Benet als stagiair bij een warmtekrachtcentrale in Finland. Om de tijd te doden, zoals hij later zei, schreef hij toen zijn eerste werk, het tragikomische toneelstuk *Max*, over een circusartiest. Jarenlang bleef hij in Scandinavië werken, vooral aan stuwmeerprojecten. Pas in 1966 keerde hij definitief terug naar Spanje, waar hij een functie kreeg bij het ministerie voor openbare werken. Door zijn drukke werkzaamheden vond hij dikwijls geen tijd om te schrijven en hij noemde zichzelf altijd bescheiden een 'gelegenheidsschrijver'.

Vanaf 1976 schreef hij vele artikelen voor El País en pas in de jaren daarna brak hij door met zijn boekpublicaties. In 1980 was hij finalist voor de *Premio Planeta* met de roman *El aire de un crimen*, maar nooit werd hem een belangrijke literaire prijs verleend. Zijn omvangrijkste werk is *Herrumbrosas lanzas* (letterlijk: Roestige Lansen), onder welke titel drie delen verschenen tussen 1983 en 1986. Hij was een zeer gewaardeerd spreker, die vele lezingen verzorgde, ook in de VS en China. Zijn laatste boek, *El caballero de Sajonia*, waarin de hoofdpersoon Martin Luther is, verscheen in 1991.

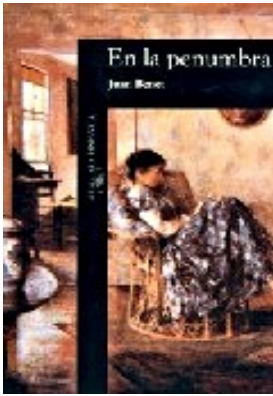
Benet ontwikkelde een eigen verhaalstijl, gekenmerkt door een uitermate zorgvuldige formulering en een 'knipooggevoel' voor humor. Naast zijn literaire werk zette hij ook zijn ingenieurswerkzaamheden altijd voort: nog in 1989 begon hij een eigen bureau. In 1991 werd door het nationaal waterbouwkundig genootschap de Medalla Ildefons Celdà aan hem toegekend, bij welke gelegenheid en passant ook werd verwezen naar Juan Benets grote verdienste voor de Spaanse literatuur.

Echte erkenning kreeg Juan Benet helaas pas na zijn overlijden in 1993. Toen werd hij alom geprezen, behalve dan door de woordvoerder van de Partido Popular, die hem 'omstreden, aanvechtbaar en onuitstaanbaar' noemde. In een necrologie in The Times werd hij echter op één lijn gesteld met Marcel Proust, James Joyce en William Faulkner. Na zijn dood werd vrijwel zijn gehele oeuvre in Spanje heruitgegeven - twaalf romans, vijf vroege toneelstukken en vele bundels verhalen, essays en artikelen, bovendien het vierde deel van *Herrumbrosas lanzas*.

Spaanse uitgave:
Ediciones Alfaguara
ISBN 84-204-8054-1
1989/2001

Nederlandse vertaling:
M. Vanderzee
Uitgeverij Ijzer
ISBN 90-868-4002-1, 2007
215 pagina's

In de schemer was aanvankelijk bedoeld als een fragment – of de hoofdlijn – van een omvangrijke roman. Het is een beknopt, maar fascinerend werk, raadselachtig van thematiek. Een oudere vrouw en haar nichtje wachten op de komst van een mysterieuze boodschapper, intussen mijmerend over verleden en toekomst; onverwerkte frustraties doemen op. Het verhaal laat je als lezer soms glimlachen, dan weer bekruipt je een vaag gevoel van verontrusting. Het is subtiel van toon en geschreven in fraaie, meanderende zinnen waarin ondanks de weidsheid geen woord te veel staat. De vertaling doet recht aan het originele werk, al zijn

woordkeus en zinsbouw af en toe wat alledaagser. Merkwaardig dat deze vertaling pas zo laat, na de heruitgave van het origineel, tot stand gekomen is. In Nederlandse vertaling verschenen van deze auteur eerder alleen enkele verhalenbundels.

Heleen Peeters, 13 maart 2010